

Rodiče nabývají sebevědomí

(Lidové noviny, 1.9.2015, Tomáš Feřtek)

Spíše než poměr spokojených a nespokojených se školstvím se mění míra informovanosti

Sdružení několika organizací působících v oblasti vzdělávání si objednalo průzkum mezi rodiči předškoláků a žáků prvního stupně a na jeho základě tvrdí, že třetina rodičů je nespokojena s českým školstvím a žádá zásadní změny. Je třetina hodně, nebo málo? Je to více než dřív? A s čím vlastně jsou ti rodiče nespokojeni a co by chtěli jinak?

Přibývá liberálů, ubývá konzervativců

Pokud se podíváte do starších průzkumů na toto téma, zjistíte, že podíl spokojených a nespokojených se mění, ale nijak zásadně. V šetření z roku 2009, které organizoval stát, 74 procent oslovených vyjádřilo spokojenost s kvalitou školství. V pozdějších průzkumech toto číslo kleslo, ale pořád platí, že větší část veřejného mínění je úplně nebo spíše spokojena. To se potvrdilo i tentokrát. Pokud sečteme ty, kdo by neměnili nic (1 %), jen drobnosti (19 %), a ty spokojené, kteří vidí nutnost sem tam něco změnit (50 %), dostaneme se k 70 procentům. Nejde o přesně srovnatelná čísla. Dříve jsme se ptali vzorku rodičů, jejichž děti chodí na základní či střední školu, tentokrát rodičů, kteří mají děti na prvním stupni základní školy nebo je vstup na ni v brzké době čeká. To je skupina s větším potenciálem spokojenosti, protože ty hlavní problémy nastávají v našem vzdělávacím systému na druhém stupni základní školy. Navíc podrobnější pohled do průzkumu ukazuje, že s hrubým dělením na spokojené a nespokojené nevystačíme. To zajímavé se totiž skrývá až za těmito čísly.

Například 61 procent oslovených by si přálo, aby jejich dítě zažilo ve škole individuální přístup, kdy učitel(ka) nepracuje podle předem daného rozvrhu, ale reaguje na aktuální situaci. To je v zemi, kde se donedávna zdálo, že znakem kvality školství je, abyste po přestěhování na druhý konec republiky ani nezaznamenali, že je vaše dítě v jiné škole, protože všude se učí ve stejný čas to samé, docela překvapivé. Na další otázky odpovídali rodiče konzervativněji, ale přesto 46 procent z nich by připustilo zrušení tříd dělících děti podle věku a mírně nadpoloviční většina (51 procent) si myslí, že dítě na základní škole se má učit podle své volby, napodobováním dospělých. Oproti druhé polovině, která dává přednost autoritativnímu plánu, hodnocení a zkoušení. A dokonce 82 procent ze stejné skupiny má za to, že dítě se má učit ve chvíli, kdy ho něco zaujme a má potřebu "přijít věci na kloub". Nejprekvapivější číslo na konec. Jen 10 procent oslovených rodičů považuje za důležitější, aby dítě mělo dobře placené zaměstnání, bez ohledu na jeho zájmy, zatímco zbylých devět z deseti si myslí, že dítě má především rozvinout svůj talent a dělat, co ho baví.

Kde se ti rodiče vlastně vzali

Silné proreformní naladění a jakýsi "idealismus" v představách o budoucnosti dětí se sice dají přičíst tomu, že výzkumu se účastnili rodiče spíše menších školáků, kteří mají praktické pracovní uplatnění ještě daleko před sebou, ale stejně je to překvapivé. Ze školní praxe je známé, že z trojice učitel–dítě–rodič jsou právě rodiče k novinkám ve škole nejodměřenější a obvykle si spíše přejí, aby škola vypadala tak, jak ji zažili oni. Mění se to? Proč?

Pravděpodobně přibývá rodičů, kteří se o vzdělávání zajímají, považují je za důležité a rozumí i relativně specializovaným problémům v oboru. Proto například vědí, že různověké skupiny jsou pro učení efektivnější, že rozhoduje motivace, proto je důležité najít správný okamžik, kdy je dítě něčím zaujaté a může se nové věci naučit lépe. Tato generace rodičů pravděpodobně své reformní názory čerpá z praxe – mnozí za sebou mají zahraniční studijní či pracovní zkušenost – a nejspíš také z médií, která se škole a vzdělávání věnují v posledních letech s mnohem větší intenzitou. Nová rodičovská generace je mnohem poučenější a motivovanější. Což se kromě jiného pozná i podle toho, že velká část rodičů by byla ochotná za dobrou základní školu platit.

Jde o potenciálně vlivnou skupinu. Za prvé proto, že jde často o ty, kdo formulují veřejně své názory, jsou opinionmakery a jsou ochotní se angažovat. Navíc je tato "reformní" rodičovská skupina ve skutečnosti větší než jen oněch 30 procent vyjadřujících nespokojenost a žádajících změnu. Jak naznačují již zmíněné odpovědi, jde z velké části o rodiče s nezvyklými názory, z nichž mnozí jsou relativně spokojeni prostě proto, že oni ve svém okolí školu, která by jim vyhovovala, našli. Mimochodem, na nestátních školách mají děti pouhých tři procenta oslovených. Ale je zjevné, že toto jsou lidé, kteří jsou ochotni ze státního školství odejít, pokud spokojeni nebudou. To je dobré vědět. Protože tento průzkum ukázal, kudy se vydat, aby se podařilo ty motivované a angažované rodiče v systému veřejného vzdělávání udržet. A že částečně jsme na dobré cestě.

Průzkum realizovala agentura NMS v druhé polovině června 2015. Odpovídalo 1035 mužů a žen, kteří jsou rodiči alespoň jednoho dítěte ve věku od 2 do 11 let žijícími na území České republiky. Výzkum prezentovaly společnosti EDUin, Scio, Společnost Montessori, Unie center pro rodinu a komunitu a neformální sdružení pro individualizaci vzdělávacího procesu Vysněná škola.

Patrně přibývá rodičů, kteří se o vzdělávání zajímají, považují je za důležité a rozumí i relativně specializovaným problémům v oboru